

El batxillerat nocturn avui

El perfil de l'alumnat ha canviat per l'evolució de la societat i el món del treball

JAUME GRAELLS

DIRECTOR GENERAL D'EDUCACIÓ BÀSICA I BATXILLERAT

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 15.05.08

En les últimes setmanes, i a conseqüència de l'anunci de potenciar el batxillerat a distància per absorbir gradualment l'actual oferta del batxillerat nocturn, algunes veus han criticat aquesta decisió tot considerant-la un atac als drets a l'educació i la cohesió social. Com a director general d'Educació Bàsica i Batxillerat, no puc més que contestar totes aquestes crítiques mirant d'explicar els arguments d'una decisió pensada, treballada i analitzada.

El perfil d'alumnat en les primeres dècades de funcionament del batxillerat nocturn, fa 30 anys, responia a un alumne que treballava per necessitat, amb un elevat nivell de motivació respecte als estudis, que assistia regularment a classe i amb unes clares expectatives universitàries. En aquell moment, les jornades laborals eren força regulars i era freqüent trobar-nos població adulta que treballava al matí i estudiava a la tarda.

EL BATXILLERAT nocturn, doncs, ha fet possible durant prou temps l'accés a la formació universitària a persones que sense aquesta oportunitat haurien vist greument retallades les seves expectatives vitals. En els darrers anys, però, el perfil de l'alumnat de batxillerat

nocturn ha canviat com a conseqüència de l'evolució de la societat i del món del treball. La universalització de l'educació bàsica i la continuïtat natural en el batxillerat diürn, les jornades laborals molt més flexibles, els canvis demogràfics, les dificultats per conciliar vida personal i laboral, juntament amb els avanços derivats de l'aparició de les noves tecnologies, són els principals factors que han provocat aquest canvi de perfil i alhora han incidit directament en una reducció significativa de la demanda.

En el nocturn actual s'ha incrementat considerablement el volum d'alumnes molt joves, d'entre 18 i 20 anys, que procedeixen del batxillerat diürn, matriculats de matèries soltes. De fet, la matrícula de segon curs duplica la de primer a causa dels alumnes que suspelen alguna matèria en el diürn i s'acullen a la major flexibilitat del règim nocturn. A més, un percentatge significatiu d'alumnes presenten un elevat grau d'absentisme i abandonament prematur dels estudis, així com un baix rendiment acadèmic. Només un 40% de l'alumnat obté el títol de batxillerat, malgrat que molts ja tenien bona part de les matèries aprovades en l'escolarització anterior.

A Catalunya imparteixen batxillerat nocturn 46 centres públics amb 65 grups de primer curs. En els últims cinc anys, s'ha produït una davallada del 20% en la matrícula mentre que l'oferta de grups s'ha mantingut. Cal tenir en compte, per fer-nos una idea dels alumnes reals que tenim a cada classe, que, si considerem que existeix un gran nombre d'alumnes que no estan matriculats en el curs sencer i si hi afegim els percentatges d'absentisme, el nombre real d'alumnes a les classes cau de manera molt considerable. No és estrany trobar-nos classes de tres o quatre alumnes. Amb aquestes realitats, doncs, resulta paradoxal que des d'alguns

sectors es qüestioni la supressió de grups en centres amb una matrícula d'11 alumnes. I no és necessari aprofundir en els càlculs citats per deduir el nivell d'assistència.

El mapa que dibuixa l'oferta del batxillerat nocturn, més enllà de la mitificació, respon a un mapa del passat. De fet, una prova que aquesta oferta ja no s'adapta a les necessitats formatives del segle XXI és que, allà on no existeix, ningú planteja cap demanda respecte a aquest tema. Més encara, resulta que l'oferta concentrada en determinats territoris propicia matrícules minses i, no obstant, en altres zones no s'ofereix ni tan sols la possibilitat de matricular-s'hi. Avui, aquell alumnat adult i treballador majoritàriament opta bé per una oferta de batxillerat a distància per accedir directament a ensenyances superiors, bé per la via de l'accés per a més grans de 25 anys.

I aquí és on rau bona part de l'aposta que la Conselleria d'Educació està fent: manteniment dels drets de tothom, amb una aposta per l'eficiència de recursos públics. Ningú no es queda sense oferta per estudiar. Ans al contrari: l'oferta de places per estudiar batxillerat per al curs 2008-09 s'incrementa en 2.000 places. A les quals cal afegir el nombre il·limitat de matrícules que pot fer l'Institut Obert de Catalunya (IOC), en el qual 1.700 estudiants cursen avui el batxillerat a distància, amb taxes d'èxit que superen el 60%, uns 20 punts per sobre dels valors del nocturn.

El IOC, per tant, constitueix una de les alternatives que garanteixen aquests drets. Una alternativa que l'any vinent s'expressarà amb un increment de 10 centres de suport, que, per cert, arribaran a territoris on l'única manera de fer el batxillerat era la fórmula diürna presencial. I d'aquests territoris, manifestament discriminats fins ara, ningú no n'ha

dit mai res sobre l'absència d'aquesta oferta. L'altra peça fonamental és la major flexibilització de la nova ordenació del batxillerat que la conselleria endegarà per al curs vinent.

Una de les característiques més destacades d'aquest nou batxillerat és que incrementa les possibilitats organitzatives dels centres a fi de millorar l'èxit de l'alumnat. Així, cada centre educatiu aplica i completa el currículum en funció de les característiques del seu alumnat i de l'entorn on s'ubica, i sempre en relació amb l'oferta dels estudis posteriors. Entre les principals mesures destaquen la de flexibilitzar el nombre de matèries que l'alumnat ha de cursar cada any i distribuir-les, si cal, en tres cursos; organitzar les matèries en forma d'itineraris formatius d'acord amb els interessos de l'alumnat, i la possibilitat de cursar matèries pendents de primer juntament amb algunes de segon curs. Els alumnes de segon només hauran de repetir les pendents, i no el curs sencer.

AMB AQUEST nou batxillerat es donarà resposta en horari diürn a bona part dels alumnes que fins ara cercaven els avantatges de la major flexibilització del nocturn. En aquest marc, doncs, i sota els principis de coherència, funcionalitat, contextualització i prudència, Educació ha fet una proposta de reordenació i concentració de l'oferta de batxillerat nocturn que contempla l'encaix amb altres ofertes, la realitat de cada centre, les necessitats educatives territorials i les mesures adients per garantir l'atenció educativa de tot l'alumnat. Aquesta reordenació ha tingut en compte les aportacions dels centres afectats, la demanda real d'alumnes que compatibilitzen feina i estudis, dels serveis territorials i dels agents socials. L'objectiu final és potenciar l'oferta i adaptar-la als nous temps i garantir la millora dels resultats educatius.

Ens calen molts més titulats en l'ensenyament postobligatori per assolir el nivell de l'Europa més avançada. Aquest és el nostre compromís i el millor indicador per mesurar els avenços del sistema educatiu en termes d'equitat i igualtat d'oportunitats sense deixar-nos influir per plantejaments massa lligats a un imaginari romàntic d'uns temps que ja no tornaran.